

Rapport från studieresa till Kina 15 - 22 april 2016.

Med hjälp av stipendier från Sacos stipendiefond fick vi möjlighet att besöka Kina. Syftet med studieresan var att:

1. Studera den kinesiska fackföreningsrörelsens syften och organisation. Hur man arbetar med inflytande och delaktighetsfrågor samt man hur organiseras arbetsmiljöarbetet. Skillnader mellan företag som ägs eller producerar varor och tjänster åt västerländska storföretag kontra inhemsk tjänsteproduktion. Nätverka för ett utbyte kring fackliga frågor.
2. Studera den kinesiska HBT-rörelsens möjligheter och organisation i Guangzhou och i Hongkong. Mål och möjligheter. HBT-personers möjligheter att vara öppna på sina arbetsplatser. Manifestationer som Pride-parader. Samarbete med fackliga organisationer.

Förberedelser

Den största svårigheten var att komma i kontakt med rätt person i rätt organisation för att diskutera ett studiebesök. Med hjälp av nätet hittade vi kontaktuppgifter och e-post adresser. Det var dock aldrig någon respons på våra mail trots att vi skickade tester på både engelska och mandarin.

Via Göteborgs Stads Internationella avdelning fick vi kontakt med Maisoun Jabali, som arbetar på Svenska konsulatet i Shanghai och där deras CRS - departement. Vi fick ett antal kontaktuppgifter men tyvärr fick vi aldrig kontakt med någon som var intresserad av vårt ärende. Så småningom, efter drygt 4 månaders försök fick vi hjälp av Kinesiska konsulatet i Göteborg som förmedla vårt önskemål till rätt person.

Nu följde en kort men intensiv period med täta e-post-kontakter med vår kontraktsperson, som arbetar inom den internationella utbytesavdelningen på Beijing Municipal Federation of Trade Unions. (BFTU) som är en del av All China Federation of Trade Unions (ACFTU). som är den nationella fackliga organisationen i Kina. Ett studiebesöksprogram planerades gemensamt som även skulle innehålla tid för möten och gemensamma måltider. Parallellt fick vi via våra kontakter på Göteborgs Universitet indirekt kontakt med den kinesiska LHBT - rörelsen i Guangzhou. Tillsammans planerade vi för möten, både mer informella men även föreläsning för kinesiska studenter på Sun - Yatsen universitet i Guangzhou.

Deltagare

Anders Andersson och Anna Ström som båda arbetar som kommunombud för det lokala Sacorådet i Göteborgs Stad samt Grethe Österberg ombudsman för DIK (ersatte Liselotte Hakeberg).

Studieresan

Beijing 16 april – 20 april

Vi flög från Landvetter flygplats fredagen den 15 april landade Beijing kommande dag. På flygplatsen möttes vi av vice ordförande samt vår kontaktperson i BFTU samt tolk och chaufför som var med oss hela tiden.

I Beijing mötte vi företrädare på olika nivåer i BFTU. Studiebesök, officiella och mindre officiella samtal när vi hade gemensamma möten och måltider var de sätt som vi försökte skaffa oss en bild av situationen för fackföreningsrörelsen i Kina.

Studiebesök på Beijing Rehabilitation Hospital

Sjukhuset, som är en del av BFTU, är ett universitetssjukhus inom Rehabilitering och utbildar inom sin specialitet både blivande läkare och för vidareutbildning. Sjukhuset har drygt 1000 medarbetare med medicinsk utbildning samt 200 rehabspecialister. PÅ den rundvandring som vi gjorde på sjukhuset så slogs vi av hög närvaro av medarbetare samt en högteknologisk utrustning för både en effektivare rehabilitering men även för en mer lustfylld träning. Samtidigt så försökte man integrera traditionell kinesisk medicin med den västerländska. Efter rundvandringen fick vi träffa representanter för sjukhusledningen samt den lokala fackföreningen.

Vid besöket fick vi träffa bland andra Gai Haishan vice direktör och biträdande rektor. Mr Haishan var även vald ordförande för den lokala fackliga organisationen. Intresset för att diskutera fackliga frågor var inte så stort utan man hänvisade till BFTU och kommande

samtal. Att en hög chef tillika är ordförande i den lokala fackliga organisationen upplevdes inte konstigt av kineserna. Ordförande väljs av medlemmarna. Det finns inte heller någon motsättning mellan fackets och företags, i detta fallet ett sjukhus, intressen. Lönerrevisioner görs i ett trepartsförhållande där företaget, facket och arbetarna möts i samtal.

Samtal med Beijing Municipal Federation of Trade Unions

BFTU bildades 1950 genom sammanslagningar av små lokala distriktsföreningar och fack och industriföreningar. Man har ca 6 miljoner medlemmar, 17 900 heltidsanställda och 134 000 lokala fackliga företrädare. Vidare har man 17 företag som arbetar inom områdena Idrott, sport och rekreation, kultur, utbildning, sjukvård.

Vid ett formellt möte deltog bland andra ordförande i BFTU Han Shichun samt Yuan Wenjun vice ordförande i avdelningen internationella förbindelser och utbyten. Samtalet genomfördes med hjälp av tolk.

I sitt anledningsanförande framförde Han Shichun bland annat att BFTU har tre huvudmål för sitt fackliga arbete:

1. Bevaka lagstiftning

För tre år sedan infördes en ny fackföreningslag. Den förklarar vilka rättigheter fackmedlemmar har, fackföreningarnas roll samt juridiskt ansvar i viktiga frågor. Rent praktiskt så reglerar lagen kollektivförhandlingar, avgifter för arbetsutbildningar, offentlighet då företag kränker anställdas rättigheter. Fackets uppgift är att bevaka att lagen följs till alla delar.

2. Att genomföra kollektivförhandlingar

Vi genomför utvärderingar inom olika branscher av hur lagstiftningen fungerar i praktiken. Vi deltar i förhandlingar tillsammans med personalen med mål att nå rättvisa ersättningar, välfärd och utbildning och därigenom skydda arbetarnas rättigheter. Minimilönen har ökats. Vi har idag 13,500 lokala kollektivavtal omfattande drygt 2 miljoner anställda.

3. Medling i arbetskonflikter

2015 hade vi 22 000 arbetskonflikter där vi bistod och medlade i hälften av dem. Detta sparade samhället 122 miljoner RMB. Vid 11 000 tillfällen bistod vi med juridisk rådgivning.

Övriga uppgifter för den BFTU

Vi har en webbsida (www.12351.org.cn) där arbetare kan anmäla klagomål. 97 % av alla inkomna klagomål lyckades vi åtgärda.

Vi arbetar aktivt med kompetensutveckling av anställda genom yrkestävlingar, bidrag till verksamhetsutveckling (6,7 miljoner RMB 2015).

Vid yrkesskador kan vi ge bidrag till arbetarna och även till fattiga familjer och företag med olika problem.

Vid sjukdom har medlemmarna möjligheter att vi en App boka sjukhusbesök. Vi har även on-line psykologisk rådgivning samt ger extra hjälp till mödrar med små barn.

Vi behöver, i dialog med fackföreningar i hela landet, arbeta vidare med frågor om arbetarnas karriärvägar skyddet av arbetstagarnas rättigheter och utveckling av våra fackföreningar.

Dialog under samtalen

Efter att vi informerat om Göteborgs Stad, Saco, våra förbunds fackliga arbete, Sacorådets uppgifter och vårt arbete med samverkan och arbetsmiljö diskuterade vi gemensamma frågor.

Lönerevision

Skillnaden, som vi uppfattar det, är att man i Kina har ett trepartssamtal där den fackliga organisationen, representanter för de anställda samt arbetsgivaren diskuterar nya löner. Liknande det i Sverige benämnda "märket" verkar finnas även i Kina.

Arbetskraftsinvandring och flyktingsituationen

Vi fick många frågor om Sveriges generösa flyktingmottagande. I Kina har man många invånare så de som får möjligheter att komma in i landet är människor som kunskaper och erfarenheter som kineserna behöver. Man tar inte direkt emot flyktingar från andra länder.

Fackets roll vid arbetskonflikter

Antalet strejker och andra former av arbetskonflikter ökar. Det är framförallt i de företag som ägs privat som det förekommer strejker. Fackets roll i Kina är att medla i konflikten för att konflikten ska biläggas. Att ta initiativ till konflikt fanns inte på BFTU:s agenda. Här skiljer sig synen i Sverige på arbetsmarknadskonflikter från hur kineserna resonerar.

Minskat fackligt intresse och färre medlemmar.

Både i Kina och i Sverige upplever vi ett minskat intresse för att gå med i facket. I Kina är det framförallt i privata företag och dessa finns ofta i södra Kina. Kineserna var också lite

undrande till behovet av att akademiker behövde organisera sig i fackföreningar. I Kina var det inte tillåtet för en statstjänsteman att vara organiserad.

Framtida kontakter

Vi utbytte kontaktuppgifter och vi erbjöd våra kinesiska värdar ett motsvarande besök i Sverige och Göteborg kommande år. Hittills har inga direkta kontakter tagits efter vårt besök men vi hoppas att kunna ta upp kontakterna till hösten.

HBTQ (LHBT)

Under samtalen berörde vi även HBTQ-frågor och hur vi i Göteborg driver frågor om diskriminering med koppling till arbetslivet.

Besök i Guangzhou 22 april

I Guangzhou, som ligger 210 mil söder om Beijing, fick vi möjligheter att träffa representanter från den lokala Zhitong-rörelsen som arbetar med LHBT frågor. Trots en lagstiftning som är ganska lik den svenska så är det mycket svårt för människor med annan sexuell läggning att ”komma ut”. Homosexualitet är inte accepterat och det finns många exempel på diskriminering i arbetslivet. Att få jobb om man skulle vara öppen med sin sexuella läggning är i princip omöjligt. Zhitong-rörelsen upplevde inte att de kinesiska fackföreningarna inte är engagerade i frågan. Ordförande för Zhitong i Guangzhou har fått

utbildning i att arbeta med nya idébaserade organisationer i USA. Det är ett långsiktigt arbete att förändra opinionen speciellt utanför de stora städerna.

Diskriminering i arbetslivet upplevs också av unga kvinnor. Arbetsgivarna är rädda att unga kvinnor kan bli gravida (konstigt!) och därigenom bli borta från arbetet och att extra kostnader kan uppstå.

Zhitong möter inga direkta svårigheter från myndigheternas sida att få anordna regnbågsparader eller andra manifestationer. Däremot upplever inte man att en majoritet av kineserna accepterar människor med annan sexuell läggning.

Zhitong har valt att inte göra LHBT-frågan politisk. Det förs diskussioner med andra grupper men man tveksam i dagsläget eftersom man har en relativ frihet att driva diskrimineringsfrågor. Feminism och de grupper som driver frågan betraktas i Kina som politiska. Det gör att myndigheter aktivt tar avstånd och betraktar aktivister som brottslingar.

Vi fick också möjlighet att få föreläsa för en grupp studerande (socioekonomiprogrammet) under två timmar. HBTQ, fackliga frågor samt villkoren för arbetstagare i Sverige väckte störst intresse.

Att Zhitongrörelsen vuxit fram i Guangzhou beror, enligt vårt förmenande, på två saker. Dels avståndet från Beijing vilket medför att studenter från Sun-Yatsen universitet kunnat få en viss frihet men framförallt på möjligheten att studera vid lärosäten i andra länder. Exempelvis har ett antal kinesiska studenter studerat genusvetenskap på Göteborgs universitet.

Sammanfattning

Vi fick under vår studieresa till Kina möta en stor gästfrihet och en vilja till att diskutera, åtminstone vissa delar av, det fackliga arbetets villkor i våra respektive länder. Vi upplevde ett intresse kring hur vi tar oss an medlemsfrågor och vårt uppdrag. Den roll som den

kinesiska fackföreningsrörelsen har, för de som kan vara medlemmar, är så mycket större än vad vi är vana vid idag. Sjukvård, kultur, idrott och utbildning är en del av den kinesiska fackföreningens uppdrag. En del finansieras direkt av staten. Historiskt finns stora likheter med den framväxande arbetarrörelsen i Sverige. Sjuk och begravningskassor, ABF, Folket Hus- rörelsen och delar av idrottsrörelsen samt den tydliga kopplingen till det statsbärande partiet med kollektivanslutning som en del av samhällsbygget som gavs namnet ”Folkhemmet”.

Det finns uppenbart stora skillnader i synen på facklig frihet och även demokrati. Synen på individens plats och roll i relation till hela samhällen skiljer sig markant från den individualistiska syn som är dominant i Sverige idag. Den västerländska demokratin, med bland annat fria val, yttrande och tryckfrihet, finns inte heller i Kina.

Vi är dock övertygande om vikten av ett fortsatt utbyte med den kinesiska fackföreningsrörelsen. Det är i diskussionen i direkta möten och då likvärdiga parter möts som nya tankar och idéer föds som på sikt skapar förändring. Förståelsen för att akademiker behöver organisera sig fackligt är liten i Kina. Om man arbetar inom exempelvis statsapparaten så är fackligt medlemskap inte accepterat. Sacoförbunden borde dock genom möten och utbyten driva frågor om akademikers rätt att organisera sig parallellt med frågan om en självständig facklig rörelse även i Kina.

Framväxten av HBTQ-rörelsen i Guangzhou har skett under de senaste 10-åren. Det finns en delvis aktiv förening men eftersom LHBT frågor är känsliga i Kina och acceptansen för homosexualitet är liten i det omgivande samhället så är Zhitong beroende av studenternas engagemang. Regnbågsparaden som arrangeras årligen är den viktigaste manifestationen förutom de aktiviteter som sker inom Campus. Stöd från omvärlden i form av möjligheter till studier utanför Kina samt av HBTQ rörelsen i exempelvis Sverige är viktigt de kommande åren.

Litteratur

Vi har läst en hel del hämtat från Webben. IF Metal och Unionen är delaktiga i några projekt och har utarbetade kontakter med ACFTU. Börje Lundgrens bok ”Den kinesiska drömmen” har gett en ökad förståelse för det som sker i Kina idag.

Göteborg juli 2016

Grethe Österberg, Anna Ström och Anders Andersson